

Sygn. akt I CZ 153/11

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący)
SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)
SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku D. M.
przy uczestnictwie E. P.
o rozstrzygnięcie o istotnej sprawie dziecka,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 3 lutego 2012 r.,
zażalenia uczestniczki postępowania
na postanowienie Sądu Okręgowego
z dnia 29 września 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 29 września 2011 r. Sąd Okręgowy odrzucił skargę kasacyjną uczestniczki postępowania od postanowienia tego Sądu z dnia 16 czerwca 2011 r., oddalającego jej apelację od postanowienia Sądu Rejonowego, którym Sąd zmienił swoje postanowienie z dnia 3 listopada 2009 r. w przedmiocie wyrażenia zgody zastępującej oświadczenie woli wnioskodawcy w postępowaniu o wydanie paszportu małoletniemu A. M. urodz. dnia 2 kwietnia 2007 r., synowi wnioskodawcy i uczestniczki postępowania.

Sąd Okręgowy stwierdził, że sprawa o zmianę postanowienia w przedmiocie wyrażenia przez sąd opiekuńczy zgody zastępującej oświadczenie woli jednego z rodziców w postępowaniu o wydanie paszportu małoletniemu dziecku jest sprawą podlegającą rozpoznaniu w postępowaniu nieprocesowym. O dopuszczalności skargi kasacyjnej w tej sprawie rozstrzyga art. 519¹ § 1 k.p.c., zgodnie z którym w sprawach z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli skarga kasacyjna przysługuje tylko w sprawach o przysposobienie oraz o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, chyba że wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych. Uczestniczka jako podstawę wywiedzionej skargi kasacyjnej powołała art. 398¹ k.p.c., lecz przepisu tego nie można stosować odpowiednio w postępowaniu nieprocesowym, gdyż przepis szczególny, jakim jest art. 519¹ k.p.c., stanowi inaczej (art. 13 § 2 k.p.c.). Konkludując Sąd Okręgowy stwierdził, że wniesiona skarga kasacyjna ulega odrzuceniu jako niedopuszczalna (art. 398⁶ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

W zażaleniu na to postanowienie uczestniczka zarzuciła Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 398⁶ § 2 w związku z art. 519¹ § 1 i 2 k.p.c. przez przyjęcie, że sprawa o zmianę postanowienia w przedmiocie wyrażenia przez sąd zgody zastępującej oświadczenie woli jednego z rodziców w postępowaniu o wydanie dziecku paszportu jest sprawą z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli, a nie sprawą z zakresu prawa osobowego, w której –

zgodnie z art. 519¹ § 1 k.p.c. – przysługuje skarga kasacyjna. W konkluzji żaląca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych (Dz.U. Nr 143, poz. 1027 ze zm. – dalej: „u.d.p.”), paszport może być wydany małoletniemu, który ukończył 5 lat (ust. 1); na żądanie rodziców paszport może być wydany małoletniemu, który nie ukończył 5 lat (ust. 2). Wniosek o wydanie dokumentu paszportowego osobie małoletniej składają rodzice lub ustanowieni przez sąd opiekunowie albo jeden z rodziców lub ustanowionych przez sąd opiekunów wraz z pisemną zgodą drugiego z rodziców lub ustanowionego przez sąd opiekuna, poświadczoną za zgodność podpisu przez organ paszportowy lub notariusza (art. 13 ust. 1 pkt 1 u.d.p.). Przy składaniu wniosku o wydanie paszportu małoletniemu, o którym mowa w art. 21 ust. 2, jest wymagana jego obecność (art. 13 ust. 3 u.d.p.).

Z przytoczonych unormowań wynika, że w sytuacji, w której władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom, złożenie wniosku o wydanie paszportu małoletniemu dziecku wymaga ich wspólnego, zgodnego działania. Podjęcie decyzji w kwestii wystąpienia z takim wnioskiem należy do istotnych spraw dziecka, o których rodzice rozstrzygają wspólnie, natomiast w braku porozumienia między nimi rozstrzyga sąd opiekuńczy na podstawie art. 97 § 2 k.r.o. Sprawy takie podlegają rozpoznaniu w postępowaniu nieprocesowym (art. 582 k.p.c.), a wydane w tym postępowaniu postanowienie sądu opiekuńczego rozstrzygające o istotnej sprawie dziecka zastępuje porozumienie rodziców.

Nie ulega zatem wątpliwości, że sprawa o wyrażenie przez sąd opiekuńczy zgody zastępującej oświadczenie woli jednego z rodziców w postępowaniu o wydanie paszportu małoletniemu dziecku jest sprawą z zakresu prawa opiekuńczego, w której skarga kasacyjna nie przysługuje (art. 519¹ § 2 k.p.c.).

Nie można podzielić zapatrywania żalącej, że tego rodzaju sprawa należy do kategorii spraw z zakresu prawa osobowego w rozumieniu art. 519¹ § 1 k.p.c. Za taką kwalifikacją nie przemawia ani samo nawiązanie do regulacji pozakodeksowej, zawartej w ustawie z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych, ani

okoliczność, że zgoda sądu opiekuńczego prowadzi do uzyskania przez małoletniego dokumentu urzędowego, który „upoważnia go do swobodnego przemieszczania się do krajów trzecich, bez konieczności uzyskiwania pozwoleń lub orzeczeń w tym zakresie”.

Żaląca ma rację twierdząc, że sprawami z zakresu prawa osobowego są nie tylko sprawy wymienione w dziale I tytułu II księgi drugiej części pierwszej kodeksu postępowania cywilnego, do których należą sprawy o uznanie za zmarłego, o stwierdzenie zgonu i o ubezwłasnowolnienie, lecz także sprawy normowane poza tym kodeksem. To trafne spostrzeżenie nie oznacza jednak, że sprawa o wyrażenie przez sąd opiekuńczy zgody zastępującej oświadczenie woli jednego z rodziców w postępowaniu o wydanie paszportu małoletniemu dziecku może być uznana za sprawę z zakresu prawa osobowego.

Prawo osobowe jest działem prawa cywilnego, które zajmuje się osobami fizycznymi i osobami prawnymi, ich statusem, zdolnością prawną oraz zdolnością do czynności prawnych, a ponadto chroni dobra osobiste w ujęciu art. 23, 34 i 43 k.c. W sprawie o wyrażenie zgody zastępującej oświadczenie woli jednego z rodziców w postępowaniu o wydanie paszportu chodzi natomiast jedynie o rozstrzygnięcie o istotnej sprawie małoletniego dziecka, jaką jest uzyskanie dokumentu uprawniającego do wyjazdu za granicę. Uzyskanie paszportu nie wpływa na zdolność prawną lub zdolność do czynności prawnych małoletniego, na jego obywatelstwo, stan cywilny ani na ochronę dóbr osobistych. Nie tworzy też samodzielnego uprawnienia do swobodnego przemieszczania się do krajów trzecich, z którego małoletni przed ukończeniem pięciu lat nie mógłby *notabene* korzystać samodzielnie.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art.394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw.